

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 **Titlul prezentului act normativ**

Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului
privind taxele judiciare de timbru

Secțiunea a 2-a **Motivul emiterii actului normativ**

1. Descrierea situației actuale

Asigurarea egalității părților în fața justiției și a liberului acces la justiție cuprinde și componenta privitoare la cheltuielile judiciare, în care se regăsesc taxa judiciară de timbru și timbrul judiciar - aspect tranșat definitiv atât de Curtea Constituțională a României¹, care a fost sesizată cu numeroase excepții de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr. 146/1997 referitoare la taxa judiciară de timbru, cât și de Curtea de la Strasbourg.²

Cu toate că plata taxei judiciare de timbru și a timbrului judiciar nu reprezintă o ingerință în dreptul de acces liber la justiție, aspectul fiscal al acestui drept fundamental a fost tratat în legislația noastră urmărindu-se menținerea unui raport rezonabil de proporționalitate, avându-se în vedere faptul că atât textele constituționale cât și cele convenționale lasă statelor o marjă de apreciere în ceea ce privește întinderea și limitele acestor drepturi.

Această marjă de apreciere este inerent legată de scopul instituirii acestor obligații de plată, buna funcționare a justiției, ca serviciu public, implicând și

¹ Decizia Curții Constituționale nr. 393 din 13 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 332 din 19 mai 2010; Decizia Curții Constituționale nr. 1.587 din 19 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 28 ianuarie 2010; Decizia Curții Constituționale nr. 808 din 19 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 428 din 23 iunie 2009.

² Curtea EDO, *Kreuz c. Poloniei*, hotărâre din 19 iunie 2001; Curtea EDO, *Aït Mouhoub c. Franței*, din 28 octombrie 1998; Curtea EDO, *Kreuz c. Poloniei*, hotărâre din 19 iunie 2001; Curtea EDO Hotărârea din 24 mai 2006 în Cauza Weissman și alții împotriva României;

descurajarea eventualelor tendințe de exercitare abuzivă a dreptului de acces la justiție.

În această viziune, trebuie avut în vedere mecanismul complex, ca un tot unitar, reprezentat de ansamblul aspectelor ținând de cheltuielile de judecată, inclusiv posibilitatea scutirii, reducerii sau eşalonării plății taxei judiciare de timbru, asigurarea asistenței juridice gratuite și chiar aspecte ținând de rolul activ al judecătorului în proces (care implică, indirect, și sprijinirea părților mai puțin pregătite, fără cunoștințe juridice). Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare, stabilește cuantumul taxelor judiciare de timbru aferente acțiunilor și cererilor adresate instanțelor judecătorești, Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și sfera acțiunilor și cererilor adresate acelorași instituții (scutiri obiective) și reglementarea scutirilor acordate la cererea persoanelor interesate (scutiri subiective).

Evoluția în plan legislativ din ultimii ani, în special transformările substanțiale care au avut loc prin adoptarea noului Cod civil și a noului Cod de procedură civilă nu s-a reflectat însă într-un mod adecvat și la nivelul cadrului normativ privind taxele judiciare de timbru.

Taxele actuale sunt, în cea mai mare măsură, la nivelul stabilit în anul 1997, actualizat în anul 2010 prin aplicarea indicelui de inflație.

În afară de actualizarea periodică cu indicele de inflație, un obiectiv care trebuie să fie avut în vedere permanent îl constituie reflectarea corectă de către sistemul de taxare a costurilor judiciare pe care le presupune buna funcționare a sistemului justiției (care să țină seama, de exemplu, de numărul de cauze soluționate într-un an la fiecare nivel de instanță și de cheltuielile bugetare efectuate în același an). Această operațiune va asigura astfel un echilibru corespunzător între eforturile bugetare de asigurare a unui serviciu public corespunzător calitativ și obligația cetățeanului care folosește acest serviciu de a contribui la susținerea costurilor.

Pe de altă parte, timbrul judiciar, aplicat distinct de taxele judiciare de timbru, dublează aceste taxe. Timbrul

	judiciar a fost instituit în anul 1995 (reglementat de Ordonanța Guvernului nr. 32/1995 privind timbrul judiciar), veniturile obținute din vânzarea acestuia fiind puse la dispoziția Ministerului Justiției și utilizate pentru anumite obiective expres prevăzute. Or, în prezent, principiile finanțelor publice interzic asemenea alocări distincte către instituțiile publice, în afara alocărilor bugetare, astfel încât sumele rezultate din vânzarea timbrului se constituie tot venituri la bugetul statului. Dată fiind, pe de o parte, această destinație unică, similară taxelor de timbru, iar, pe de altă parte, valoarea relativ mică a timbrelor, precum și faptul că acestea se vând în alte puncte decât cele în care se poate plăti taxa judiciară de timbru, din perspectiva justițiabililor care apelează la serviciul public al justiției, menținerea obligativității timbrului judiciar alături de taxa de timbru îngreunează demersurile necesare formulării unei acțiuni în justiție. Având în vedere atât fundamentarea identică a celor două tipuri de taxe - care se percep pentru același serviciu public - cât și destinația similară a veniturilor obținute, existența simultană a acestora nu este, așadar, justificată. De altfel, din studiile de drept comparat realizate rezultă faptul că România este singurul stat UE care are aceste două categorii de taxe ce se percep pentru aceleași tipuri de cereri și acțiuni. Totodată, valoarea timbrelor vândute este relativ scăzută, iar aceste valori ar trebui raportate la costurile necesare pentru imprimarea și distribuirea timbrului pentru a evalua eficiența sistemului. În plus, veniturile bugetare care rezultă în prezent din vânzarea timbrului judiciar pot fi recuperate pe seama creșterii valorii taxelor de timbru.
2. Schimbări preconizate	În contextul în care actele normative mai sus citate referitoare la taxele judiciare de timbru și la timbrul judiciar, la care se adaugă dispozițiile din legi speciale privind scutiri de taxe de timbru în considerarea situației destinatarilor normelor respective ori specialității domeniului respectiv nu mai constituie un răspuns adecvat cerințelor actuale, îmbunătățirea sistemului taxelor judiciare de timbru, cu impact pozitiv așteptat și în ceea ce privește situația justițiabililor, devine o prioritate.

Mai exact, modificarea cadrului legal de desfășurare a procesului civil prin adoptarea Codului de procedură civilă precum și punerea în aplicare a noilor instituții adoptate prin Codul civil, impune în fapt revizuirea urgentă a legislației și în materia taxelor judiciare de timbru, care trebuie să reflecte noua structură și dinamică a procesului civil, noile garanții procedurale acordate părților pentru asigurarea unui proces echitabil precum și acoperirea costurilor suplimentare pentru dezvoltarea infrastructurii, pregătirea personalului din sistemul justiției etc.

Actualizarea și modernizarea sistemului de taxare, de natură să reflecte costurile reale ale procesului judiciar și să răspundă, astfel, nevoilor sistemului dar și ale cetățenilor, presupune în fapt asanarea și sistematizarea legislației în materia taxelor de timbru, prin abrogarea expresă a dispozițiilor legale căzute în desuetudine sau care înregistrează aspecte de contradictorialitate cu cadrul legal în vigoare (de exemplu prevederile în care se face trimitere la Codul familiei, sau în care se folosesc termeni ce nu mai sunt compatibili cu aceste noi prevederi, precum societăți comerciale, etc.).

Reconsiderând pe fond și resistematisând întreaga legislație aplicabilă în materia taxelor de timbru, proiectul Ordonanței de urgență a Guvernului privind taxele judiciare de timbru propune, astfel, o reglementare nouă, actuală, care să se alăture și să completeze actele normative majore prin care a fost reformat sistemul judiciar.

Principalele aspecte de noutate urmărite prin proiect, în egală măsură principii călăuzitoare ale noii reglementări, sunt:

- simplificarea formalităților premergătoare depunerii cererii de chemare în judecată, prin eliminarea timbrului judiciar, accesoriu taxei judiciare de timbru, care în prezent presupune un efort suplimentar pentru achiziționare, din partea justițiabililor și a avocaților ;
- actualizarea taxelor judiciare fixe și corelarea lor cu costurile reale ale procesului judiciar, o dată cu menținerea principiilor de calcul progresiv pentru cererile evaluabile în bani, astfel încât să se descurajeze promovarea acțiunilor cu miză economică redusă ;
- reducerea numărului de categorii de taxe fixe -

	care vor fi, în principiu, de 20 lei, 50 lei, 100 lei, 200 lei, 300 lei ; - echilibrarea sistemului de taxe, prin apropierea celor două categorii majore – cele în cuantum fix și cele stabilite în funcție de valoarea cererii – prin diminuarea taxelor procentuale; - regândirea sistemului de taxare a căilor de atac extraordinare, în conformitate cu configurația dată prin noua reglementare procesual-civilă, precum și pentru responsabilizarea justițiabilului față de folosirea corectă a căilor de atac extraordinare, în limitele stricte și scopul acestora - eliminarea dispozițiilor care fac referire la instituții care nu se mai regăsesc în reglementarea actuală; - reevaluarea acțiunilor și cererilor scutite în prezent de la plata taxei judiciare de timbru; - constituirea unui sistem statistic care să permită efectuarea de analize și studii de specialitate asupra veniturilor încasate și a tipurilor de cereri, care să faciliteze urmărirea unei politici coerente, suplă și adaptate nevoilor sistemului și ale justițiabililor ; - modificarea procentuală, începând cu 1 ianuarie 2014, a destinației sumelor provenite din taxele judiciare de timbru, astfel încât sumele încasate să aibă ca destinație, în proporție de 45% bugetul statului și 55% bugetele locale. - simplificarea și modernizarea sistemului de încasare a taxelor judiciare de timbru, inclusiv prin modificarea modului de virare a sumelor provenind din taxele judiciare de timbru (astfel, la finele fiecărei zile lucrătoare, unitățile teritoriale ale trezoreriei statului virează cota corespunzătoare din suma colectată în contul de venituri al bugetului local în ziua respectivă, în contul de venituri al bugetului de stat "Taxe judiciare de timbru și alte taxe de timbru", deschis la unitățile trezoreriei statului). Neadoptarea urgentă a prezentului proiect de act normativ ar conduce la conservarea unui sistem de taxare neadaptat în raport cu întreaga evoluție în plan legislativ, cu liniile trasate prin regândirea sistemului juridic românesc odată cu adoptarea noului Cod civil și a noului Cod de procedură civilă.
--	--

	În acest sens, orice întârziere în asanarea și sistematizarea legislației în materia taxelor de timbru ar conduce la menținerea nepermisă a neconcordanțelor între prevederile legale în această materie cu prevederile noilor Coduri, prin perpetuarea acelor norme care trebuie expres abrogate, fiind perimate sau chiar în contradicție cu noul cadru normativ. În aceeași ipoteză, a neadoptării urgente a actului normativ în discuție, vor fi menținute și aspectele care impietează asupra transparenței aplicării actualelor norme, printre care lipsa criteriilor statistice pentru o evidență clară asupra tuturor operațiunilor pe care le implică sistemul de taxare actual. Totodată, consecințele negative pe planul transparenței și disciplinei financiare impuse de exercițiul colectării la buget a sumelor derivând din plata taxelor judiciare de timbru, dar și pe planul situației justițiabililor și al nevoilor acute ale sistemului, nu ar fi deloc neglijabile. Aspectele mai sus menționate vizează un interes public și constituie o situație extraordinară, a cărei reglementare nu poate fi amânată, impunând adoptarea de măsuri imediate pe calea ordonanței de urgență.
--	--

3. Alte informații

Secțiunea a 3-a ***Impactul socioeconomic al prezentului act normativ***

1. Impactul macroeconomic	Nu este cazul.
2. Impactul asupra mediului afaceri	Nu este cazul.
3. Impactul social	Nu este cazul.
4. Impactul asupra mediului	Nu este cazul.
5. Alte informații	Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a ***Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (5 ani)***

Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
1	2 2013	3 2014	4 2015	5 2016	6 2017	7
1. Modificări ale veniturilor						

bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale:						
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
3. Impact financiar (mii lei), plus/minus, din care:	-	+131.000	+134.700	+138.100	+141.300	+136.275
a) buget de stat	-	+117.000	+120.300	+123.300	+126.100	+121.675
b) bugetele locale	-	+14.000	+14.400	+14.800	+15.200	+14.600

4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații						

Secțiunea a 5 –a
Efectele prezentului act normativ asupra legislației în vigoare

1. Proiecte de acte normative suplimentare	Nu este cazul.	
2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie		
3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente	Nu este cazul.	
4. Evaluarea conformității:		
Denumirea actului sau documentului comunitar, numărul, data adoptării și data publicării	Gradul de conformitate:	Comentarii
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	Nu este cazul.	
6. Alte informații	Nu este cazul.	

Secțiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării prezentului act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	Nu este cazul
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul actului normativ	Nu este cazul
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care actul normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura	Au fost consultate structurile asociative ale autorităților administrației publice locale.

de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative	
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul.
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi.	Proiectul prezentului act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 627/2013 și de Consiliul Economic și Social.
6. Alte informații	Nu este cazul.
<i>Secțiunea a 7-a</i> <i>Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea prezentului act normativ</i>	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării actului normativ	
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării actului normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Nu este cazul.
3. Alte informații	Nu este cazul.
<i>Secțiunea a 8-a</i> <i>Măsurile de implementare</i>	
1. Măsurile de punere în aplicare a actului normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	
2. Alte informații	Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost promovată prezenta Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului b privind taxele judiciare de timbru.

PRIM-MINISTRU

VICTOR - VIOREL PONTA